גמ' נימא אית ליה לר"מ *איסור חל על איסור? נהי דאיסור חל על איסור לית ליה *איסור כולל ואיסור מוסיף אית ליה: טהור מעיקרא לא אסור אלא בחלב, הוה ליה טמא מינו (דאסור) בחתיכות טהורות איתוסף ביה נמי איסורא עילוי חלב, וחלב מעיקרא לא אסור אלא באכילה, אקדשיה, מינו דאיתוסף ביה איסורא דהנאה איתוסף ביה (א) לגבי חלב, ואכתי להדיוט הוא אסור אבל לגבוה שרי, הוה ליה נותר, מינו דאיתוסף איסורא לגבי גבוה איתוסף ביה לגבי הדיוט, חל עליה יוה"כ מינו דאיתוסף ביה איסור לגבי חולין איתוסף ביה לגבי גבוה. ונתני ה' חטאות ונוקמה כגון דאכל כזית פיגול? בחדא בהמה קמיירי, בשתי בהמות לא קמיירי, נותר ופיגול בחדא בהמה לא משכחת לה. אלמה לא משכחת לה כגון שהעלה אבר פיגול לגבי מזבח דפקע פיגוליה מיניה והוה ליה נותר, וכדאמר עולא *קומץ פיגול שהעלה לגבי מזבח פקע פיגולו ממנו והוה ליה נותר? באבר אחד קא מיירי, בשני אברים לא קמיירי, נותר ופיגול בחד אבר לא משכחת לה. אלמה לא משכחת לה כגון שהעלה אבר פיגול לגבי מזבח דפלגיה אנחיה ע"ג מזבח ופלגיה מאבראי דמזבח דההוא דמזבח פקע פיגול והוה ליה נותר וכדאמר עולא קומץ פיגול שהעלה על המזבח פקע פיגולו ממנו והוי ליה נותר? א"ל לא, אי רובא דמזבח שדייה למזבח, רובא דבראי שדייה לבראי, תפשוט דבעי רמי בר חמא הלכו באברים אחר הרוב או לא? אלא בכזית אחד קמיירי, בשני זיתים לא קא מיירי. ולא והקתני יה"כ, וביה"כ כותבת דמחייב וכותבת אית ביה שני זיתים? א"ר זירא כגון שאכל כוליא בחלבה, רב פפא אמר כגון דמלייה בתמרי; רב אדא בר אחא מתני ה' חטאות ומתריץ לה כגון דאכל כזית פיגול ולא משני כהני שינויי דקא משנינן, ונתני שש חטאות ונוקמה כגון דאכל כזית דם בהדא אכילה קא מיירי, בשתי אכילות לא קא מיירי, ושיעור חכמים דאין בית הבליעה מחזיק יותר משני זיתים: ר"מ אומר וכו': ונתני אם הוציאו חייב, מ"ט קתני אם היתה שבת? אמר רפרם זאת אומרת עירוב והוצאה לשבת ואין עירוב והוצאה ליה"כ, ממאי, דלמא יש עירוב והוצאה ליה"כ והכי קתני אם היתה שבת והוציאו חייב אף משום שבת ויה"כ, אלא אי איתמר דרפרם על הדא איתמר דתניא ושלח ביד איש עתי איש להכשיר את הזר עתי אפילו בטומאה ואפי' בשבת, עתי במזומן; קתני עתי אפילו בשבת, אמר רפרם זאת אומרת עירוב והוצאה לשבת ואין עירוב והוצאה ליה"כ, ממאי, שאני שעיר המשתלח דהכשירו ביה"כ בכך, אלא דרפרם ברותא היא:

מתני' יש בא ביאה אחת וחייב עליה ו' חטאות כיצד הבא על בתו חייב עליה משום בתו ואחותו ואשת אחיו ואשת אחי אביו ואשת איש ונדה: גמ' והא

א) [חולין ע' ושם איתא רבא] ב) [ע' תוס' עירובין פ: ד"ה אגב ותוס'] יומא פ' ד"ה וסיפרו] ג) יומא סו: ד) [יומא סו:] ה) נ"א ברותא

גמ' גבי דאיסור גרידא חל על איסור לית ליה · כגון האוכל נבלת בהמה טמאה אינו חייב משום נבלה דהיינו איסור גרידא דליכא לא כולל ולא מוסיף: מגו דנאסר בחתיכות (מסורות) (ב) איתסר נמי בחלב · משום טומאה והיינו כולל דלא איתוסף אגברא איתוסף איסורא לגבי אחריני כייל נמי להאי באיסורא: איסור בית · היינו מוסיף דאיתוסף איסורא אחפצא: נותר · נמי איסור מוסיף: יה"כ אסור כולל · דאיתוסף איסורא אגברא אמידי דמשתרי ליה עד השתא: בשתי בהמות לא מיירי ונותר ופיגול בחדא בהמה ליכא · דפיגול אינו אלא בד' עבודות של דם הילך מדפגלו לא חזיא לא לאכילת אדם ולא לאכילת מזבח הלכך לא חייל עליה נותר: דפקע ממנו פיגולו · דקדשיה מזבח בעבודה, טעמיה דשלא מפרש בזבחים (דף מג:): אי רובא למזבח שדייה לכולו אבר למזבח · והוי כוליה נותר כו': הלכו באברים כו' · האי בעיא בפרק בהמה המקשה (חולין ע'): כזית אחד · חלב דאיסור קמיירי, בשתי זיתי חלב לא קמיירי: כותבת אית בה ב' זיתים · דקך בית הבליעה מחזיק: כגון שאכל כוליא בחלבה · דאאכילת חלב מחייב שלש חטאות ואשם וגורם נמי להשלמת אכילת (ג) לכותבת וזית של כוליא משלים לשיעור הילך לא תנא פגול דבשני זיתי חלב לא קמיירי ואי תימא ליקום כגון שהעלה זית של כוליא למזבח דהוה חלב פיגול (ולכוליא) נותר (ד) א"כ לא מהני נותר אזית דחלב ואנן בעינן דליהוי חד אכולהו דאכילה קתני דהיינו כזית: (גליו"ן) אלא בכזית אחד מיירי ולאי אנחיה לפלגיה דזית אמזבח אין הקטרה בפחות מכזית: כגון שאכל כוליא בחלבה · ואם נפסק לומר ליחייב אכוליא משום פיגול ואחלבה משום נותר לא מצי למימר הכי "דמשמע שאכל" קתני דבחלב עצמו בעי לאוקומי לכולהו איסורי פירוש מורי: רב פפא אמר · להכי לא תנא פיגול דלא מיירי בשני זיתי חלב, דהא קשיא לך כותבת, כגון דמלייה לחלב בתמרי והשלימו לכותבת: ומתרץ לה כגון דאכל כזית פיגול · מבהמה אחרת בהדה: וניתני אם הוציאו חייב · דהא יה"כ הוא: במזומן לו · שיזמנהו מאתמול להוליך השעיר: ואם אומרים · מדקתני אפילו בשבת, אין עירוב והוצאה ליה"כ דאם יש איסור הוצאה ליה"כ אמאי איצטריך לרבויי שבת הא דחי יה"כ והוא הדין לשבת (ה): דילמא · מיה"כ לא שמעינן לשבת דיה"כ שאני דהכשר מצותו בכך חומרא דתמידין שקריבין בשבת: מתני' בתו ואחותו · שבא על אמו והולידה: ואשת אחיו · שנשאת לאחיו קודם לכן ולאחר מיתתו נשאה אחי אביו ובא זה אביה עליה בנדתה: גמ'

אם היה שבת והוציאו · וא"ת מה שייך זה לענין אכילה ויש לומר דהכי פירושו והוציאו בפיו דכיון שהכניסו בפיו ברה"י והוציאו ברה"ר מחייב משום הוצאה דבליעתו היא הנחתו דהא טולא שתי אותיות וכתבן כשהוא מהלך חייב דכתיבתן זו היא הנחתן: אמר עולא קומץ פיגול כו' · ואם תאמר אמאי לא פריך מאבר גופיה דאמר פרק המזבח מקדש (זבחים פד: ופה:) דחשיב שחטו חוץ לזמנו כו' אם עלו לא ירדו רק אם ירדו לא יעלו וקאמר שלא לי"ש אלא שלא משלה בו האור אבל משלה בו האור אפילו ירדו יעלו וא"כ ש"מ דעושה לחמו של מזבח ופקע פיגולו ממש וי"ל דמכל מקום לא הנא ליה בהדיא כל כך דפקע פיגולו ממש כמו בהדיא דקומץ: פקע פיגולו ממש · במנחות הקשה רש"י פרק הקומץ (דף יד:) אמאי איצטריך קרא למעט קומץ מפיגול תיפוק לי דלא קרב המתיר כמצותו ותירץ דמיירי במשלה בו האור ברובו שהותרו השיריים כדאמרינן קומץ מאימתי מתיר השיריים באכילה משהצית האור ברובו וקשה דא"כ (נוקים) דפקע פיגולו ממש כדמשכח הכא ויש לומר דמיירי שחציו הועלה ע"ג המזבח וחציו לא הועלה דלא פקע פיגולו מן החצי שנשאר ואם תאמר ואפי' לכתחלה נמי מעלין ליה כדאמרינן פרק בית שמאי (זבחים מג:) האי קומץ דפלגיה אנחיה אארעא אסיקנא ליה לכתחלה וי"ל שאני התם שהיה כולו מתחלה ע"ג המזבח ואח"כ הוריד חציו למטה אבל הכא לא היה על המזבח וא"ת מנחת נסכים ומנחת כהן משיח שהם כליל אמאי צריך קרא למעט אותם מפיגול והלא אינה מתרת שום דבר ויש לומר כיון שקדשו בכלי הוי כמו קרצו מתירין וקבעה בפיגול ולכך צריך קרא למעט: תפשוט דבעי רמי בר חמא הלכו באברים אחר הרוב · פירש בקונטרס היינו בעיא דפרק בהמה המקשה (חולין ע') ואינו נראה לר"ת דמאי שייכא ההיא בעיא להכא דהתם מיירי אם יצא חציו ברוב אבר אי הוי כילוד או לא לכך נראה לפרש א)דהיינו בעיא דפרק מזבח מקדש (זבחים פז') דאיבעיא להו אויר מזבח כמזבח או לא ט' רובו לכבש ככבש דמי רובו למזבח כמזבח דמי תפשוט דבעי רמי בר חמא יש חיבור בעולין או לא: עירוב והוצאה לשבת · ב)פירוש נתערבה הוצאה עם שאר מלאכות לשבת ולא נתערבה הוצאה עם שאר מלאכות ביה"כ · לשון מורי ז"ל: אלא דרפרם ברותא היא · ובפרק שני שעירים (יומא סו:) אמרה נמי הא דהכא ולא דחי דילמא שאני שעיר המשתלח כו' כדדחי הכא אלא רגילות הוא דדברי ד)תורה עניים במקומם ועשירים במקום אחר:

א) [ורש"י עצמו בזבחים פז' פי' כן ע"ש] ב) [ורש"י ביומא לא פי' כן אלא כדי נסבא דהא תלי באיסור הוצאה ע"ש] ג) [ועי' תוס' ביצה יג: ד"ה דילמא] ד) [ירושלמי פ"ג דר"ה השנה על קרא סיהם כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה]

תוספות ונותר ופיגול בחד בהמה ליכא · משמע דאי הוי טמא אפיגול ה"נ למתני ה' חטאות ותימה שלא תשכחת ה' דהאוכל קדשים בטומאת הגוף לא מחייב אפיגול לפי שאין ניתר למטורים ולא היה לו שעת הכושר והל"ל טמא ופיגול וטומאה בחד בהמה לא משכחת לה: כגון שאכל כוליא בחלבה · משמע מ"מ תני זיתי חלב תינו ששתא ליכא למימר דחלק שחלב מפל שבליא ע"ג המזבח ויהיה סלו נותר דבב' אברים כלומר בב' חתיכות לא מיירי: אין בית הבליעה מחזיק יותר מב' זיתים · פירוש כדרך אכילה:

רבינו גרשום

חייב אתה קרבן מינו דאי בעי אמר להו אתם הייתם סבורים שהייתי אותה שעה נזיר ולא הייתי שכבר נשאלתי על נזירי לפני חכם או תנאי היה בלבי ולא נתקיים התנאי ונמצא שהעדות אינו עדות והלכך נאמן: וכן כשאמרו לו יודע אתה בעדות לפלוני שראית המעשה שראינו שהייתה שם ואם אי אתה מעיד לו חייב אתה קרבן על שמיעת קול אלה והוא אמר לא ידעתי פטור דאיבעי מצי אמר להן לא נתכוונתי לעדות לא שמתי דעתי להיות זכר אם לאו הלכך אין עדותן עדות ונאמן הוא: אכל חלב וחלב · אכל כזית חלב וחזר ואכל כזית בהעלם אחד כיון דשם חלב אחד הוא אינו חייב אלא חטאת אחת אבל אכל כזית חלב וכזית דם ונותר ופיגול בהעלם אחד כיון דמינין הרבה אע"ג דבהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת: והזמר במין אחד · שמצטרפין שני חצאי זיתים לחייבו: משני מינין · כזית אחד פטור שאין מצטרפין: א"ל אביי · היינו טעמא דחייב שתים דהעלמות מחלקין דאיכא שתי העלמות: כגון שאכלו לכזית בב' תמחויין · תבשילין חצי זית צלי וחצי זית מבושל: ואליבא דר' יהושע · איצטריך למימר חייב דאמר במתניתין תמחויין מחלקין להעלמות כדתנן אמר ר' יהושע שמעתי באוכל כו': מהו דתימא · כדאמר ר' יהושע תמחויין מחלקין לא שנא לקולא לא שנא לחומרא דבמתניתין דמחלקין על כל אחד לחייבו מעילה היינו לחומרא והכא הוי קולא כזית אחד בב' תמחויין האי אמרת דתמחויין מחלקין א"כ לא מצטרפי בהדדי לחייבו קמ"ל מתני' ממין אחד חייב אפי' בב' תמחויין אלמא לחומרא א"ר יהושע תמחויין מחלקין ולא לקולא: משני מינין פטור פשיטא' דלא מיצטרפי: אמר ריש לקיש · האי משני מינין מין אחד הוא ואמאי קרי ליה ב' מינין כגון שאכלו בב' תמחויין וקאמר אע"ג דמין אחד הוא כיון שאכלו בב' תמחויין תמחויין מחלקין ולא מצטרפין ופטור דלא שנא לקולא ולא שנא לחומרא קאמר דתמחויין מחלקין: ומדסיפא מין אחד ושני תמחויין · כדאמרן מכלל דרישא דקתני ממין אחד חייב מין אחד ותמחוי אחד: פשיטא דחייב · אמר רבינא הכא במאי עסקינן כגון שהיתה לו ידיעה בינתים · שנודע לו שאכל חצי זית חלב וחזר ואכל חצי זית בשוגג וקמ"ל אע"ג דהיתה לו ידיעה בינתים דלא אכלן בהעלם אחד חייב: ואליבא דרבן גמליאל דאמר אין ידיעה לחצי שיעור · דההוא ידיעה דנודע לו בינתים לחצי שיעור לא חשיבא ידיעה לחלק השיעור דלא ליצטרפי לפוטרן אלא לא הויא ידיעה ומצטרפי כדתנן הכותב שתי אותיות בשבת דבהכי חייב בב' העלמות אחת שחרית ואחת ערבית דהיתה לו ידיעה בינתים רבן גמליאל מחייב כו': כמה ישהא האוכלו לאכל כזית חלב או כזית דם או כזית נותר · הלומר כמה ימשוך וישהא באכילתן שאעפ"כ נחשבת היא אכילה וחייב: כאילו אכלן קליות · כלומר אפי' אם לקח כזית והפריש לפרורין ולקח כל פירור ופירור ואכלו זה אחר זה כמי שהוא אוכל קליות גרגיר אחר גרגיר אעפ"כ כיון שגמר והשלים הזית הוי אכילה וחייב: והכ"א · עד שישהא שיעור אכילה שחייב עד שישהא מתחלת אכילת הזית ועד סופו בכדי אכילת פרס: ר' מאיר לחומרא קאמר · דאעפ"כ דשוהה יותר מכדי אכילת פרס כיון דמשכיה אכילתו דאינו מפסיק בינתים ואפי' כולי יומא משיך בה הריא אכילה וחייב היינו לחומרא ואמרי לה רבנן כו': או דילמא לקולא קאמר · כאילו אכלן קליות זה אחר זה דלא יפסיק בהן ובעי נמי בכדי אכילת פרס אבל איפסיק ביני ביני אע"ג דמתחלה ועד סוף בכל אכילת פרס כיון דאיפסיק ביני ביני פטור: *) אי אמרת בשלמא ר' מאיר לחומרא קאמר דאפי' כל היום תימשך אכילתו חייב היינו דקא מהדרי ליה רבנן עד שישהא כדי אכילת פרס והו לא: אלא אי אמרת דלקולא קאמר כיון דאיפסיק ביני ביני פטור אע"ג דלא שהה יותר מכדי אכילת פרס א"כ וחכמים אומרים אם שהה מיבעי ליה למיתנא דהיינו משמע אם שהה כדי אכילת פרס אע"ג דאיפסיק חייב: אלא מדקתני והכ"א עד שישהא ש"מ דלחומרא אמר ר' מאיר ש"מ: בחלבין ובנבילה · דשיעור כל אחד בכזית עד שישהא באכילתו כדי אכילת פרס ולא יותר: אבל אוכלין טמאין שנגעו בשרץ או בזב דשיעור אכילתן לפסול גוייתו מתרומה הוי חצי פרס ושתה משקין טמאין דשיעור שתייתן לפסול ברביעית אפי' כל היום כולו בכדי אכילת פרס: מאי קאמר · אפילו כל היום כולו והדר אמר בכדי אכילת פרס והו לא: הכי קאמר אפי' כל היום כולו · משך באותו חצי פרס של אוכלין טמאין הוי אכילה. והוא שאכל כל כזית שיש באותו חצי פרס בכדי אכילת פרס ולא ישהה בו יותר:

מאי

*) עד כאן שייך לדף יג ע"ב

כט א מיי' פי"ט מהלכות שגגות הלכה ד:
[ע' תוס' עירובין כ: ד"ה לא ותוס' שבת יא: ד"ה לא יעמוד ועוד שם נב: ד"ה השוגה בכל ותוס' יבמות לג: ד"ה והוציאו]
ל ב מיי' פי"ח מהל' פסה"מ הלכה כא:
לא ג מיי' שם פי"ג הלכה י:
לב ד מיי' פ"ב מהל' שביתת עשור הל"ה:
לג ה מיי' שם פ"ג הלכה ג:
לד ו מיי' פ"ג מהל' עבודת יוה"כ הל"ז:
לה ז מיי' שם פ"ה הל' כא:
לו ח מיי' שם הל' יט:
לז ט מיי' פ"ד מהל' שגגות הל' ב:

רש"ק פ"ח

רש"ק פ"ח

[זבחים פו: מעילה ג:]

הגהות הב"ח
(א) גמ' איתוסף ביה נמי לגבי חלב: (ב) רש"י ד"ה מגו דנאסר בחתיכות טהורות משום טומאה איתסר: (ג) ד"ה כגון שאכל וכו' להשלמת אכילת יה"כ לכותבת הזית של כוליא וכו' ואי תימא ר"ל ואם הקשה: (ד) בא"ד א"כ לא נ"ב זהו תירוץ: (ה) ד"ה ואם וכו' לשבת ומשני דילמא כצ"ל והד"א:

שיטה מקובצת
א] עי' בחדושין: ב] מוסיף ס"א ואיסור בת אחת אית ליה והיכי משכחת לה כגון שנטמא קודם שהביא שתי שערות דאיסור חלב ואיסור טומאה בהדי הדדי קא אתיין אקדשיה: ג] מינו כו' מינו דנאסר בחתיכות: ד] עי' בחדושין: ה] ביה נמי איסורא לגבי: ו] הוא דאסור אבל: ז] דאיתוסף ביה איסורא: ח] דאיתוסף · ס"א א) דאתסר ביה: ט] עי' בחדושין: י] כותבת הוא דמחייב: יא] דאכל נמי כזית: יב] עי' בחדושין: יג] דרפרם ברותא הוא וכן הלכה דיש עירוב והוצאה ליה"כ ובפ"ק דביצה נמי מסיק דיש עירוב והוצאה שלא לצורך אפילו ביו"ט (שלא לצורך) ושם הארכתי. תוס': יד] עי' בחדושין: טו] הבא על בתו כגון שעמד בא על אמו והוליד ממנה בת שהיא בתו ואחותו חייב: טז] בחתיכות טהורות משום טומאה איתסר: יז] כייל ס"א נמי: יח] דהוי חלב פיגול וכוליא נותר: יט] אלמא בכזית תיבת גליון נמחק: כ] מכזית גליון כאן: כא] מורי נ"א רומי: כב] והולידה בת כו' שנשאת לאחיו קודם תיבת לו נמחק: כג] והוציאו בפיו חייב · וא"ת כו' אכילתו הוא לא קא אתו בהדי הדדי דחיוב אכילה בתצאת גרונו בא והוצאה לא מחייב עד דנייח נופו דהנחה בעינן ויש לומר דאכילתו זו הנחתו דהוא מוציא כו' הנחתן ה"נ אכילתו זו הנחתו וא"ת מ"מ לא אתו בהדי הדדי דחיוב אכילה חל בבית הבליעה וחיוב הוצאה לא חל עד דנחת במעיו וי"ל דכיון דהוא בבית הבליעה הרי הוא כמשכל ומנח במעיו · תוס' אחרות: כד] דעשה לחמו אות ו' נמחק: כה] כמו בההיא דהכא דהקומץ הס"ד: כו] שנשאר ומ"מ קרב המתיר כמצותו כיון שהעלה ממנו כזית על המזבח וא"ת: כז] אארעא ופלגי אסקי אמדבחה אסיקנא: כח] רובו למזבח כמזבח דמי רובו לכבש ככבש דמי: כט] לא הס"ד ומה"ד כגון דאכל כוליא בחלבה משום דמשלים כוליא לחלב לשיעור כותבת וא"ת מ"מ משכחת לה פיגול ונותר כגון שהעלה כזית מן החלב [למזבח] דאין בו משום פיגול דפקע פיגולה ממנה ויתחייב עליו אנותר ועל מה שלא העלה חייב משום פיגול וי"ל כיון דבכזית אחת לא הוי תרווייהו [וחיובם לא הוי רק בב' זיתים] בהא לא איירי מתניתין דבמתניתין קתני יש אוכל אכילה אחת דמשמע על אותו זית מתחייב משום כולן והכא לא אפשר דהא דתני ביה"כ אע"ג דשני זיתים הם התם הם משלימים זה לזה דצריך כותבת דכך חיוב יה"כ אבל חיוב נותר וחיוב פיגול בזית אחד חייב משום אחד מהן דשיעורן בכזית ואי הוי תני תרווייהו הוי צריך למיתני שני זיתים ג)וכן [כותבת] וה"ה דמצי למיתני שאכל כזית חלב וכזית בשר · תוס': ל] מלאכות ליה"כ לשון אות ב' נמחק: לא] הוא דדברי תורה עניים הן במקומם:

א) נראה דצ"ל מינו דאיתסר ביה נמי בחולין · ב) נראה דצ"ל ו הא דקאי כוליא בחלבה לאו דווקא דה"ה דמצי למיתני וכו'.

נהי

גליון הש"ס גמ' ואין עירוב והוצאה · עי' סוטה מה ע"א ברש"י ד"ה מיכן ואילך. תוס' ד"ה ונותר וכו' לא מחייב אפיגול · כדאיתא מנחות כה:

נושא
אותו דבר כלל
אין איסור חל על איסור
אא"כ איסור כולל
ב) באיסור מוסיף

מקור
ב' לשונות
ונתני ה' חטאות
הצעת ה ב' לשונות
להוסיף עוד חיוב חטאת

מושג
שאלות - למה לא מוסיפין
עוד חטאת

תשובות
דקאמר אחת
באבר אחד
בכזית אחד

נושא/מקור
ב' לשונות שנאמרו
הפרם
מסיק את דינו שירוב
והוצאה לשבת ואין
עירוב והוצאה ליו"כ

נושא
ביאור אופן ח"ב
עליו ו' חטאות